

УДК 371.1

МАЙСТЕР-КЛАС ЯК ФОРМА ОБМІНУ ПЕРЕДОВИМ ПЕДАГОГІЧНИМ ДОСВІДОМ

М. І. МИХНЮК, доцент кафедри автомобільного транспорту і інженерних
дисциплін РВНЗ «Кримський інженерно-педагогічний університет»,
кандидат педагогічних наук

Анотація. В даній статті розглядаються методичні підходи до
підготовки і проведення майстер-класів для викладачів спеціальних
дисциплін професійно-технічних навчальних закладів.

Ключеві слова: майстерність, майстер-клас, педагогічний досвід,
виробничий досвід, викладач.

М. И. МЫХНЮК

МАСТЕР-КЛАСС КАК ФОРМА ОБМЕНА ПЕРЕДОВЫМ ПЕДАГОГИЧЕСКИМ ОПЫТОМ

Аннотация. В данной статье рассматриваются методические подходы
к подготовке и проведению мастер-классов для преподавателей специальных
дисциплин профессионально-технических учебных заведений.

Ключевые слова: мастерство, мастер-класс, педагогический опыт,
производственный опыт, преподаватель.

M. I. MYHNYUK

MASTER CLASS AS A FORM OF EXCHANGE OF ADVANCED PEDAGOGICAL EXPERIENCE

Annotation. This article discusses methodological approaches to
preparation and holding of master-classes for teachers of special disciplines of
vocational schools.

Keywords: skill, master-class, educational experience, work experience, a
teacher.

Сучасні соціально-економічні зміни в Україні зумовлюють зростання вимог до професійно-педагогічного рівня викладачів спеціальних дисциплін професійно-технічних навчальних закладів, які здійснюють професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників. Це потребує особистісного і професійного розвитку педагогів, який формується у системі внутрішньоучилищної методичної роботи, при передачі та запровадженні сучасного виробничого та педагогічного досвіду; в процесі самоосвітньої діяльності. Особлива увага у особистісному і професійному вдосконаленні викладачів спеціальних дисциплін надається такій методичній формі як майстер-клас.

Проблему розвитку педагогів в процесі методичної діяльності досліджували зарубіжні та вітчизняні вчені Л. Бондаренко, І. Богданова, С. Гончаренко, І. Ісаєв, А. Коржуєв, Н. Кузьміна, Н. Ерганова, О. Коваленко, Н. Ничкало, В. Радкевич, Л. Сушенцева, В. Сластьонін та ін. Однак, застосуванню майстер-класів, як одній з форм обміну передовим педагогічним та виробничим досвідом викладачів спеціальних дисциплін будівельного профілю, приділено недостатню увагу.

Мета статті полягає у визначенні методичних підходів до організації та проведення майстер-класів як однієї з основних форм обміну передовим педагогічним досвідом викладачів спеціальних дисциплін.

У тлумачному словнику С. Ожегова слово «майстер» означає «кваліфікований робітник в будь-якій виробничій діяльності; людина, яка вміє добре що-небудь робити» [2 с. 343].

У сучасній інтерпретації педагог-майстер – це фахівець, який оволодів інноваційними технологіями, ефективно застосовує їх у своїй професійно-педагогічній діяльності, вміє прогнозувати результати своєї діяльності, досягати якісних показників у навчально-виховній роботі, володіє навичками експериментальної дослідної роботи, складовими педагогічної майстерності.

Майстерність педагога можна ототожнити з творчим процесом. В

педагогічній теорії поняття майстерність розглядається як «найвищий рівень педагогічної діяльності...» [1, с. 20]; «вияв найвищої форми активності особистості вчителя у професійній діяльності..., доцільному використанні методів і засобів педагогічної взаємодії у кожній конкретній ситуації» [3, с. 25]. Так як основою педагогічної майстерності, на думку академіка І. Зязюна, є знання і педагогічний досвід, які знаходяться в постійному розвитку, то майстер-клас можна розглядати як форму передачі передового досвіду Майстром молодосвідченим викладачам [3, с. 20].

Передовий досвід М. Скаткін розглядає з двох позицій: як високий рівень майстерності вчителя, що дає високий педагогічний результат і як досвід, що містить в собі елементи новизни, творчого пошуку, оригінальності [5, с. 69]. В. Скакун передовий досвід називає «золотим фондом» педагогічної практики, який розкривається через «нові оригінальні форми, методи, засоби і прийоми педагогічної діяльності, що проявляються у виявленні і відпрацюванні в процесі творчого пошуку шляхів і засобів підвищення якості і ефективності процесу навчання, виховання і розвитку учнів [4, с.310].

До характерних особливостей майстер-класів, в першу чергу, відноситься глибокий зв'язок теорії з практикою, активна взаємодія учасників заходу, висока наочність і доступність, прояв творчості, ініціативності тощо.

Основними завданнями майстер-класа є такі:

- демонстрація перед учасниками заходу окремих інноваційних прийомів і способів дій з детальним коментарем кожної з них і відповідним методичним супроводом;

- колективне обговорення запропонованих авторських технологій і методик викладання спеціальних дисциплін, засобів навчання;

- надання суттєвої методичної допомоги менш досвідченим викладачам з запровадження педагогічних і виробничих інновацій в професійно-практичну діяльність ПТНЗ.

Успішність передачі передового педагогічного або виробничого

досвіду в процесі проведення майстер-класа залежить від зорієнтованості членів заходу на особистісний розвиток, новаторство, вивчення інноваційної ідеї, створення активного середовища в професійно-технічному навчальному закладі (рис.1.). Посилення мотивації до особистісного, професійного і методичного вдосконалення викладачів спеціальних дисциплін є одним із факторів, що сприяє ефективному обміну досвідом. Не менш важливим чинником, що забезпечує ефективну організацію і проведення майстер-класа є науково-методичний супровід, до якого входять: інформація щодо видів та змісту інноваційних технологій, винесених на обговорення; розробка алгоритмів з виконання окремих методичних прийомів та способів дій; проектування уроків з застосуванням сучасних виробничих інновацій; розробка критеріїв оцінювання результатів проведення майстер-класів; забезпечення методичними рекомендаціями з комплексного застосування форм, методів і засобів заходу; забезпечення сучасними будівельними матеріалами, пристроями, документацією письмового інструктування; наукове обґрунтування запропонованої авторської методики.

Ефективність організації майстер-класа залежить від забезпечення індивідуального підходу до професійного і методичного розвитку фахівців. В першу чергу, мають бути створені умови для виконання самостійної роботи в малих групах, що сприяє активному обміну думкою; включення всіх учасників заходу в активну діяльність; сприяння вибору більш раціональних форм взаємодії (співробітництво, сотворчість, сумісний пошук); створення атмосфери відкритості та доброзичливості.

Процес обміну педагогічним або виробничим досвідом викладачами спеціальних дисциплін в процесі проведення майстер-класа складається з таких етапів: підготовчо-організаційного, презентаційного, моделюючого, рефлексивно-оцінюючого.

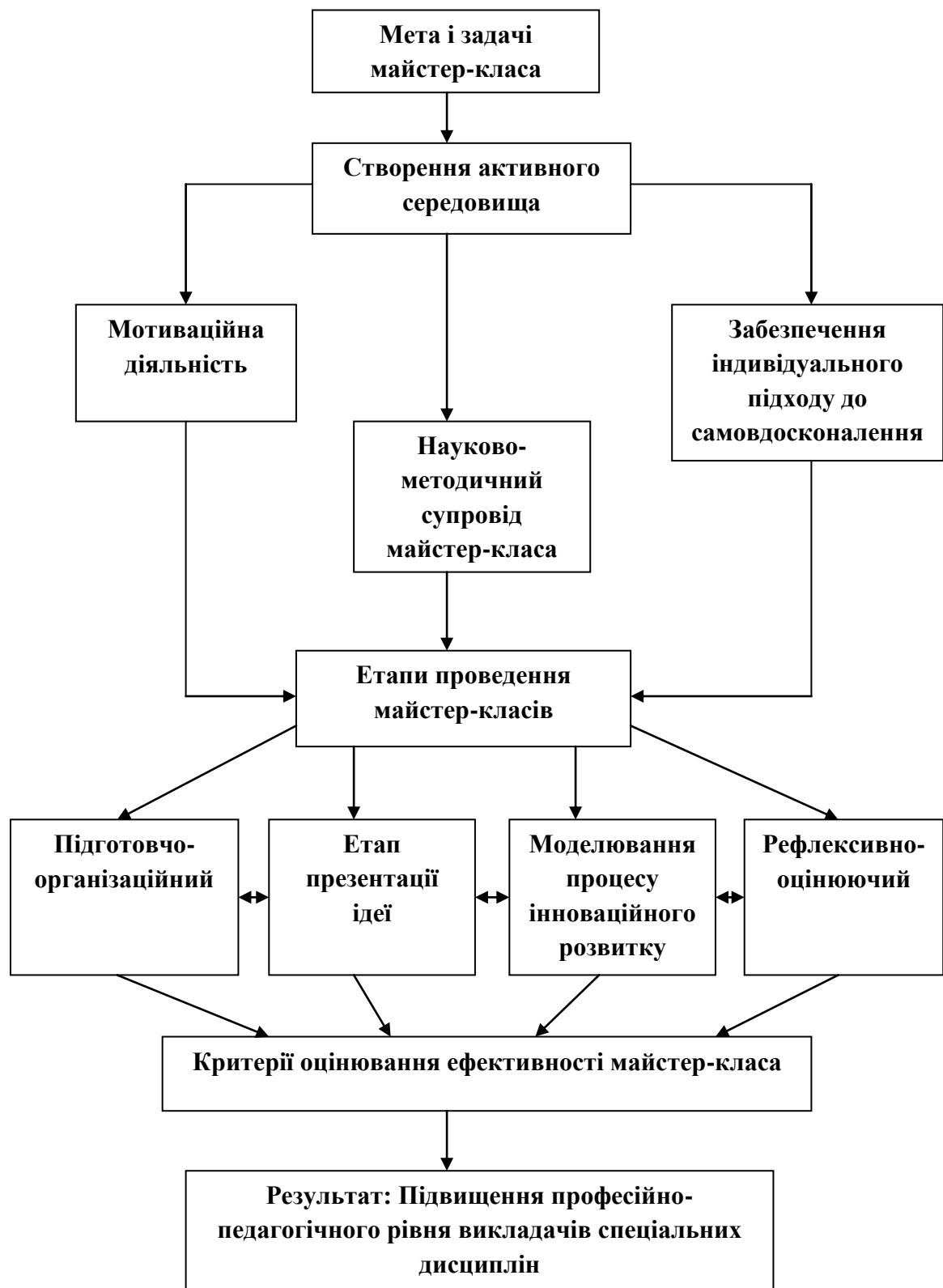

Рис. 1. Процес організації майстер-класа

Підготовчо-організаційний етап передбачає розробку авторської методики або технології навчання та виховання учнів, виокремлення

інноваційної ідеї, розробку завдань для вирішення поставленої педагогічної проблеми, вибір засобів для реалізації поставленої мети.

В процесі презентаційного етапу викладачі спеціальних дисциплін знайомляться з системою роботи педагога-майстра, досягненнями, структурою та змістом його системи, методичними розробками з виокремленої проблеми. З позиції викладача-майстра даний етап є основним, так як він передбачає обґрунтування основних ідей інновацій, результатів досвіду роботи, динаміку розвитку, демонстрацію конкретних продуктивних способів професійно-педагогічної діяльності(прийом, метод, методика, технологія)) через програвання різноманітних педагогічних ситуацій. Представлені авторські методики і технології передаються через демонстрацію прийомів, способів діяльності, техніку мови, дикцію, інтонацію, міміку і жести, мистецтво спілкування, педагогічну імпровізацію, вмінні проводити діалог та дискусію.

Наступним етапом майстер-класа є моделювання учасниками заходу структури і змісту особистісного інноваційного проекту на основі запропонованої ідеї. Викладач-майстер на даному етапі виконує роль тьютора і спрямовує роботу педагогів на вирішення окремих завдань з самостійним вибором шляхів і засобів дослідження. В ході обміну думками учасники заходу можуть як підтримати, так і відхилити запропоновану ними ідею. В процесі дискусії створюються умови для аналізу, уточнення, корегування та формулювання загальної проблеми майстер-класу. Таким чином, проводячи майстер-клас, викладач старається задіяти всіх учасників до обговорення проблеми, підвищувати їх активність, спрямовувати їх діяльність на творчий процес.

Вибір форми проведення майстер-класу залежить від професійно-педагогічного досвіду викладача. Основними формами, які сприяють більш ефективній і продуктивній роботі є такі: лекція-бесіда з застосуванням комп'ютерної презентації; проведення практичних занять з використанням дидактичного матеріалу, запропонованого викладачем; виставка творчих

напрацювань з коментарієм інноватора; організація пізнавальної дискусії; вирішення проблемних ситуацій або творчих завдань в процесі гри; проведення семінара-тренінга.

Рефлексія є обов'язковим етапом майстер-класа, як для самого новатора, так і для всіх учасників і розглядається вченими як така, що підпорядкована досвідом педагога, змістом і обставинами діяльності. Завдяки проведенню дискусій за наслідками виконаних дій викладачем-майстром, здійснюється самоаналіз і самооцінка особистісної професійно-педагогічної діяльності фахівцями, вибудовується її реалістична основа, усвідомлюється своя індивідуальність, забезпечується корегування результатів роботи у відповідності з поставленими цілями.

Результативність проведення майстер-класів перевіряється за допомогою критеріїв, до яких можна віднести: презентативність - рівень представлення ідеї, актуальність в освітній практиці; ексклюзивність – масштаб і рівень реалізації ідеї; оптимальність – достатність і раціональність запропонованих засобів, форм і методів, зв'язок з метою і результатом проведення майстер-класа; ефективність – передбачення шляхів і результатів професійного розвитку для кожного учасника заходу; технологічність – проведення майстер-класа згідно алгоритму дій.

Таким чином, на основі визначених підходів до організації і проведення майстер-класа з метою обміну педагогічним або виробничим досвідом викладачів спеціальних дисциплін професійно-педагогічних навчальних закладів можна зробити висновок, що результативність даного заходу буде залежати від створення активного середовища в ПТНЗ, ефективної організації та управління процесом викладачем-майстром, рефлексивних процесів засвоєння інноваційних методик або технологій навчання, окремих прийомів і способів інноваційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кузьмина Н. В. Технологическая структура деятельности учителя /

Кузьмина Н. В., Кухарев Н.В. – Гомель, 1976. – 186 С.

2. Ожегов С.И. Словарь русского языка : 70000 слов / Под ред. Н. Ю. Шведовой. – [23-е изд. испр.]. – М. : Рус. яз., 1990 – 917 с.

3. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І. А. Зязюна. – [3-тє вид., допов. і перероб.]. – К. : СПФ Богданова А. М., 2008. – 376 С.

4. Скакун В. А. Организация и методика профессионального обучения : учеб. пособ. / В. А. Скакун. – М. : Форум: Инфра-М, 2007. – 336 с.

5. Скаткин М. Н. Проблемы современной дидактики / Скаткин М. Н. – [2-е изд.]. – М. : Педагогика, 1984. – 95 с.

6. Сластенин В. А. Педагогика: инновационная деятельность / В. А. Сластенин, Л. С. Подымова. – М. : Магистр, 1997. – 224 с.